

İl Eğitim Denetmenlerinin İş Yerinde Yalnızlıklarının İncelenmesi

Erkan TABANCALI*
Mithat KORUMAZ**

Öz: İş yerinde yalnızlık, örgütler için 21. Yüzyılın en önemli uğraş alanlarından biri haline gelmiştir. Türk Milli Eğitim Sistemini ilgilendiren çalışmalarda öğretmen ve okul yöneticilerinin yalnızlık durumlarını inceleyen az sayıda da olsa çalışmalara ulaşmak mümkünken denetmenlerin yalnızlık durumlarını inceleyen çalışmalara ulaşılamamıştır. Bu araştırmanın amacı, Türk Milli Eğitim Sisteminde farklı bir yapı içerisinde örgütlenen, farklı rol ve sorumlulukları üstlenen İl Eğitim Denetmenlerinin yalnızlık durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini İstanbul'da görev yapan 123 il eğitim denetimi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri "İş Yerinde Yalnızlık Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda il eğitim denetmenlerinin yalnızlık durumlarının kariyer evrelerine göre ve yönetici olup olmama durumlarına göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat il eğitim denetmenlerinin yaşı ve İstanbul'da görev yapma süreleriyle yalnızlıkları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar Sözcükler: İl eğitim denetmenleri, iş yerinde yalnızlık, kariyer evresi.

Investigating of Supervisors' Loneliness at Work

Abstract: Loneliness at work has become one of the most prominent issue for organizations in 21st century. There are a few studies which investigates loneliness of teachers or school principles; But researcher couldn't find a study investigating loneliness of supervisors in Turkish educational system. The aim of the study is to investigate loneliness of supervisor who work in unique organizations, have different roles and responsibilities in educational system in Turkey. Sample of the study consists of 123 supervisor working in İstanbul. The data are collected with "Loneliness At Work Scale". As a result of the study there is a significant difference between supervisors' loneliness according to career stages and having administrative position or not. And there is no significant relation between supervisors' loneliness and age, years of service in İstanbul.

Keywords: Supervisors, loneliness at work, career stages

İş yaşamının ve örgütlerde etkililiğin ve niteliğin artırılması son yıllarda üzerinde durulan önemli konulardan biridir. Bu doğrultuda yapılan çalışmaların odağı ise örgütlerin özgün değer kaynağı olan insandır. Sosyal bir varlık olan insan, diğer insanlarla doyurucu, anlamlı ve sağlıklı ilişkiler kurma gereksinimi içindedir (Doğan, Çetin ve Sungur, 2009). İnsanın iletişim ve sosyalleşme gereksinmesi o denli güçlüdür ki, eğer birey sözü edilen sağlıklı ve doyurucu ilişkileri kuramazsa, duygusal stres ve yalnızlık, hatta ileri düzeyde kaygı ve depresyon yaşayabilir (Yaşar, 2007). Yalnızlık kavramı uzun yıllardır farklı disiplinlerde araştırma konusu edilmesine rağmen üzerinde anlaşılan, açık ve sınırları belirli bir tanımı henüz yapılabilmemiş değildir.

1950'lerden bugüne yalnızlıkla ilgili yapılmış çalışmaların incelenmesi, bu kavramın anlaşılması ve tüm tanımlamaları kapsayacak bir çerçevenin çizilmesine olanak sağlayabilir. Aslında yalnızlık kavramıyla ilgili çalışmaların diğer psikoloji çalışmaları kadar fazla sayıda olmamasının nedeni olarak, bireylerin yalnız olduklarını ifade etmekten kaçınmalarından dolayı güvenilir bilgi elde etmenin zor olması, etik sebeplerle yalnızlığın manipüle edilme güçlüğü ve yalnızlığın tek bir disiplinin uğraş alanına girmemesi sayılabilir. Yalnızlıkla ilgili ilk çalışma, klasik olmuş, psiko-analitik çalışmalardan biri olarak

* Yrd. Doç. Dr. Erkan TABANCALI, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye, e-posta: tabanca@yildiz.edu.tr

** Arş. Gör. Mithat KORUMAZ, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye, e-posta: mithatkorumaz@hotmail.com

kabul edilen ve Fromn-Reichman (1959) tarafından kaleme alınan “Lonileness” başlıklı çalışmadır. Moustakas (1961)’ın “Lonileness” ve Rogers (1961)’ın “On Encounter Groups” başlıklı çalışmaları fenomenolojik ve varoluşçu bir bakış açısıyla yalnızlığı bireyin kendi dünyasından anlamlandırıldığı imgelemler olarak ortaya koymuştur. Bowlby (1969) ilgili literatürün en geniş kapsamlı çalışmalarından biri olarak kabul edilen “Attachment and Loss” başlıklı çalışmasıyla yalnızlık kavramının sınırlarını çizmeye çalışmıştır. 1973 yılında Robert Weiss tarafından yazılan “Lonileness: The Experince of Emotional and Social Isolation” kitabı söz konusu kavramla ilgili yazılmış ilk kitap olarak kabul edilmektedir. 1970 öncesi yalnızlıkla ilgili yapılan, uygulamaya dayanan bilimsel çalışmalar daha çok anormal bilişsel süreçler ve narsizm, psikopatoloji ve alkolizmle bağıntılı olarak yalnızlığı incelemiştir. 1970’li yılların ardından yürütülen çalışmaların büyük bir kısmı Amerika’da kaleme alınmıştır. Özellikle UCLA ve Anne Paul Yalnızlık programı üyeleri tarafından gerçekleştirilen bu çalışmalar daha çok yalnızlığın ölçülmesi ve yalnızlık ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye odaklanmıştır (Wright, 2005). Yalnızlıkla ilgili çalışmaların daha çok batı dünyasında yükselmesinin nedeni özellikle bu dönemlerde batı dünyasında yaşanan sosyal izolasyon, boşanma oranlardaki artış, yalnız yaşamayı tercih eden insanların sayısının artması, ekonomik krizler ve kötü sağlık koşulları ile açıklanabilir.

Peplau ve Perlman (1982)’a göre yalnızlık, bireyin arzuladığı ilişki durumu ile gerçekte elde ettiği ilişki düzeyi arasındaki farktan kaynaklanmaktadır. Psiko-analitik ve Post-Freudin araştırmacılar yalnızlığın çocukluk döneminde yaşanan narsizm ve saldırganlık (Zilborg, 1938), bebeklik döneminde doyurulmamış yakınlık ihtiyacı (Fromn-Reichman, 1959) erken yaşta bağlanma figürü eksikliği (Bowlby, 1969; Weiss, 1973), ilk kez bireyin güvenli olarak algıladığı anne karnından çıkmasıyla bilinç altına yerleşen ve ömür boyu orda kalan (Yaşar, 2007) bir korku olabileceğine ilişkin varsayımlar sunmuşlardır (Wright, 2005). Bunun yanında hümanist ve varoluşçu teorisyenler (Moustakas, 1961) yalnızlığı bireyin kendini kabullenmemesine yol açan bir kaygı durumu olarak tanımlamaktadırlar. Genel anlamda yalnızlık, bireyler arası ilişkilerin ve sosyal etkileşimin niteliğinin zayıf olmasının yarattığı ruh halidir (Ernst ve Cacioppo, 1998). Yalnızlığın daha çok sosyal ilişkiler kurma ve bireyler arası ilişkilerde yetersizlikten kaynaklanan bir durum olduğu kabul edilmektedir. Genellikle yalnız bireylerin sosyalleşebilecekleri ortamlardan uzak durdukları düşünülürken (Marangoni ve Ickes, 1989), araştırmalar yalnızlığın bireyin kendisiyle (Green ve Wildermuth, 1993), yada sosyal ilişkileriyle (Jones, 1981) bağının farklı düzeylerde olduğunu ortaya koymuştur (Wright, Burt ve Strongman, 2006). Örneğin, Jones (1981) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, kendini yalnız hisseden lise öğrencileriyle yalnız hissetmeyen lise öğrencilerinin benzer düzeyde sosyal ilişkilere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Akt. Wright, 2006). Bunun yanında sosyal ortamlarda yaşanan yalnızlığın bireye, gerçekten yalnız olmaktan kaynaklanan yalnızlık duygusundan daha fazla acı verdiği saptanmıştır (Sermat, 1980).

Yaşar (2007)’a göre nedeni ve belirtilerine göre farklı şekillerde ifade edilebilecek olan yalnızlık, depresyonun eşlik ettiği (Derin yalnızlık), bireyin kendini bir topluma, gruba veya yaşadığı topluma ait hissetmemesi (Sosyal ve ilişkisel yalnızlık), normal ortamlarda ruhsal beklentilere karşılık bulamayan, yakın ve özel ilişkilerden yoksunluk (Duygusal yalnızlık) ve dışarıya yansıtılmayan yalnızlık duygusu (Gizli yalnızlık) olarak farklı alt başlıklarda incelenmiştir. Yalnızlığın, birçok sosyal, bireysel ve örgütsel değişkenle ilişkili olması aynı zamanda yalnızlık sürecinde neden-sonuç ilişkisinin doğrusal bir biçimde incelenmesini ve anlaşılmasını güçleştirmektedir. Birbirinden bağımsız faktörlerle ilişkisi açıklanmaya çalışılan yalnızlıkla ilgili yapılan çalışmalar; evli bireylerin kendilerini bekar olan bireylere göre daha az yalnız hissettikleri (Berg, 1981; Carr ve Schellenbach, 1993; Creecy, 1985; Sears, 1991; Lynch, 1977; Weiss, 1973) eşlerini kaybetme durumunda kadınların bağıllık ve şefkat hissine sahip oldukları için erkeklere göre daha yalnız hissettikleri (Acorn ve Bampton, 1992; Carr and Schellenbach, 1993; Creecy, 1985; Dugan ve Kivett, 1994; Holmen, 1992; Rodgers, 1989; Rokach, 1989); genel olarak yalnızlık duygusunun kadınlar tarafından daha fazla hissedilmesine rağmen, yalnızlık durumunda daha nitelikli sosyal ilişki arayışında olan erkeklerin daha kırılğan oldukları (Acorn, 1992; Baum, 1982; Rodgers, 1989; Weiss, 1973); yalnızlığın

en güçlü şekilde genç yaşlarda ve yaşlılık döneminde hissedildiği (Austin, 1989; Berg, 1981; Dugan ve Kivett, 1994; Rodgers, 1989; Sears, 1991.); eğitim düzeyiyle birlikte yalnızlığın azaldığı ve daha üst düzey görevlerde bulunanların daha az yalnızlık yaşadıkları (Özkörükçügil, 1998) sonuçlarını sunmaktadır.

İş yerindeki yalnızlık diğer yalnızlık kavramlarıyla yakından ilişkili olmasının yanında bazı noktalarda farklılaşmaktadır. İşyerindeki yalnızlık; daha çok sosyal çevreden kaynaklanan bir başına bırakma, izole etme ve kendi başına olma halini ifade eder (Yılmaz ve Aslan, 2013). İş yerinde yalnızlık, psikolojik olarak iyi olma halini olumsuz olarak etkiler. Yine yalnızlık iş performansını da olumsuz bir şekilde etkiler (Gumbert ve Boyd, 1984). İşyerindeki yalnızlığı sosyal destek ve işin yalnız yapılması durumlarının da etkileyebileceği varsayılmaktadır. Bu etki sosyal aktivite eksikliğinden daha fazladır. İş yerindeki insanların birbirleriyle olan ilişkileri, örgütsel vatandaşlık, takım çalışması gibi faktörlerden daha çok yalnızlıkla ilişkilidir (Yılmaz ve Aslan, 2013). İş yerinde yalnızlık, sosyal etkileşimin azlığı ve kişiler arası ilişkilerin kalitesini gösteren bir kavram olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda iş yerinde yalnızlık kavramı, olumsuz örgütsel iklim, iş yerinde bireyler arası ilişkiler ve problemlerle ilgili ipuçları sunabilir. İş yerindeki yalnızlık, iş yerindeki insani ilişkilerin kalitesini etkileyebileceği gibi onun bir sonucu da olabilir (Wright, Burt ve Strongman, 2006). Günlük yaşamında oldukça doyurucu ve sağlıklı ilişkileri olan ve yalnızlık duygusunu yaşamayan bir birey, iş ortamında sosyal ilişkiler kurmakta ve sosyal destek almada sıkıntılar yaşayabilmektedir. Bu durum da bireyin iş yaşamında yalnızlık ve dışlanmışlık duyguları yaşamasına neden olabilmektedir (Doğan, Çetin ve Sungur, 2009).

İş yerinde yalnızlıkla (eğitim örgütleri bağlamında) ilgili yapılan çalışmaların (Doğan, Çetin ve Sungur, 2009; Izgar, 2009; Mercan vd., 2012; Şişman ve Turan, 2004; Yılmaz ve Aslan, 2013; Yüksel, Özcan ve Kahraman, 2013; Wright, Burt ve Strongman, 2006) çoğunda yalnızlık literatürü iki ana başlıkta incelenmiştir, birincisi sosyal yalnızlık ve diğeri de duygusal yalnızlıktır. Sosyal yalnızlık, bireyler arasında sosyal ilişkilerin olmaması veya bireyin kendisini kabul edecek bir topluluk içinde yer almamasıdır (Şişman ve Turan, 2004). Sosyal arkadaşlık boyutunda çalışanın iş yerindeki sosyal ağa katılamaması, kendini iş yerindeki sosyal ağın bir parçası olarak görememesi söz konusudur. Ayrıca iş yerinde sosyal arkadaşlık boyutunda yalnızlık yaşayanların işle ilgili günlük sorunlarını ve kişisel düşüncelerini paylaşmakta zorlandıkları, iş yerinde mola zamanlarında beraber vakit geçirebilecekleri birini bulmakta güçlük çektikleri, kendilerini iş yerindeki arkadaş grubunun bir parçası olarak hissetmedikleri söylenebilir. İş yerinde yaşanan yalnızlığın sosyal arkadaşlık alt boyutunda iletişim yetersizliği önemli bir faktördür (Mercan vd., 2012). Duygusal yalnızlık öznel bir kavram olarak düşünüldüğünde, boş hissetme ve kendini bırakmanın duygusal ifadesi olarak tanımlanabilir. İş yerinde yalnızlığın duygusal yoksunluk boyutu, çalışanın iş yerindeki arkadaşlarıyla olan ilişkilerinin niteliğini kapsamaktadır. Bu alt boyut iş yerindeki ilişkilerin duygusal niteliğinin algılanması olarak tanımlanabilir (Doğan, Çetin ve Sungur, 2009). İş yaşamında ortaya çıkan duygusal yoksunluk çalışanın kendini diğer çalışanlara karşı kapatması, duygu ve düşüncelerini diğer çalışanlarla paylaşmaktan kaçınması, çalışma arkadaşlarının kendini anlamayacağını düşünmesi olarak tanımlanabilir (Mercan vd., 2012).

İş yerinde yalnızlık duygusu, bireysel ve örgütsel hedefler arasındaki denge durumunun zayıflamasına neden olurken aynı zamanda çalışanın iş veriminin düşmesi ve iş doyumunun azalması; iş yerinde performansını yeterli düzeyde sergileyemeyen çalışanların başarısızlık duygusuna kapılması ve kendini yetersiz görmesi; iş doyumunun azalması; yarışmacı tutum, çalışma arkadaşları desteği, iş dışı destek, yönetici desteği, iş yükü, korku iklimi, topluluk ruhu, iş doyumunu, algılanan iş stresi, örgütsel bağlılık, yaşam doyumunu gibi sonuçlara yol açabilmektedir (Wright, 2005; Akt. Mercan vd. 2012).

Türkiye’de diğer örgütlerden farklı olarak eğitim örgütlerinde yer alan öğretmen ve yöneticilerin yalnızlık durumlarının belirlenmesi için sınırlı sayıda da olsa çalışmalar mevcuttur (Deniz ve Moon, 2011; Izgar, 2009; Mercan vd., 2012; Şişman ve Turan, 2004; Tutgun, Yılmaz ve Aslan, 2013; Yüksel, Özcan ve Kahraman, 2013). Ancak ilgili alanyazın incelendiğinde Türk Milli Eğitim Sisteminde diğer tüm yöneticilerden farklı bir yapı içerisinde örgütlenen ve farklı rol ve sorumlulukları olan il eğitim

denetmenlerinin yalnızlık durumlarını inceleyen herhangi bir çalışmaya ulaşılammıştır. Bu nedenle il eğitim denetmenlerinin yalnızlık durumlarının çeşitli değişkenlere göre incelemeyi amaçlayan bu çalışmanın özgünlüğü ile ilgili alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada bu kapsamda şu sorulara yanıt aranmıştır;

1. İl eğitim denetmenlerinin yalnızlık durumları, denetmenlerin kariyer evrelerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. İl eğitim denetmenlerinin yalnızlık durumları, denetmenlerin yöneticilik görevi olup olmamasına göre farklılaşmakta mıdır?
3. İl eğitim denetmenlerinin yaşları ile yalnızlık durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. İl eğitim denetmenlerinin İstanbul'daki görev süreleriyle yalnızlık durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin analizine ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelinde desenlenmiş, nicel bir araştırmadır. Araştırmada İstanbul'daki il eğitim denetmenlerinin iş yerinde yalnızlık durumlarının mesleki kariyer evrelerine ve yöneticilik görevi olup olmamasına göre farklılaşma düzeyleri incelenmiştir. Ayrıca denetmenlerin yaşı ve İstanbul'da görev yapma süreleriyle yalnızlık durumları arasındaki ilişkinin anlamlılığı ve yönü açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırma verilerinin toplanması için İstanbul'da görev yapan tüm il eğitim denetmenlerine ulaşılmış ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 123 il eğitim denetmeni ölçek sorularını yanıtlamıştır. Araştırmanın örneklemini, 2013-2014 eğitim öğretim yılında İstanbul İl Eğitim Denetmenleri başkanlığına bağlı olarak görev yapan 123 il eğitim denetmeni oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan il eğitim denetmenlerinin kariyer evreleri Bakioğlu ve Uygur'un (2006) çalışmalarında "müfettişler" için önerdikleri kariyer evrelerine uygun olarak belirlenmiştir. Buna göre 1-5 yıl arası mesleki kıdem "kariyere giriş evresi", 6-10 yıl arası mesleki kıdem "durulma", 11-15 yıl arası mesleki kıdem "deneycilik", 16-20 yıl arası mesleki kıdem "uzmanlık" ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdem ise "sakinlik" evresi olarak tanımlanmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan il eğitim denetmenlerinin 34'ü (%27,6) kariyere giriş, 22'si (%17,9) durulma, 22'si (%17,9) deneycilik, 19'u (%15,4) uzmanlık ve 26'sı (%21,1) sakinlik evresindedir. İl eğitim denetmenlerinin 32'sinin (%26) yöneticilik görevi bulunurken, 91'inin (%74) yöneticilik görevi bulunmamaktadır. Ayrıca araştırmaya katılan il eğitim denetmenlerinin yaşları 35 ile 65 arasında değişmektedir. Son olarak il eğitim denetmenlerinin İstanbul'da görev yapma sürelerinin 1-16 yıl arasında olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma amacına uygun olarak il eğitim denetmenlerinin iş yerinde yalnızlık durumları, Wright, Burt ve Strongman (2006) tarafından geliştirilmiş ve Doğan, Çetin ve Sungur (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış, "İş Yaşamında Yalnızlık Ölçeği" (İYYÖ) ile toplanmıştır. Ölçek iki boyuttan oluşmaktadır. İlk 9 madde "Duygusal Yoksunluk" alt boyutunu, son 7 madde ise "Sosyal Arkadaşlık" alt boyutunu ölçmektedir. Ölçekte ters puanlama gerektiren maddeler (5, 6, 10, 11, 12, 14, 15, 16) vardır. Ölçeğin tümü

için güvenilirlik katsayısı Cronbach alpha .91, duygusal yoksunluk alt boyutu için .87 ve sosyal arkadaşlık alt boyutu için .83'tür. Ölçeğin tümü için alınabilecek puan 16-80 arasında değişmekte ve yüksek puanlar iş yaşamında artan yalnızlığı göstermektedir. Ölçeğin kullanıldığı farklı çalışmalarda da ölçeğin tümü için güvenilirlik katsayısı .85 ve .93 arasında değerlerde hesaplanmıştır (Mercan vd., 2012; Yılmaz ve Aslan, 2013).

Verilerin Analizi

İl eğitim denetmenlerinin iş yerinde yalnızlık durumlarının denetmenlerin mesleki kariyer evreleri ve yöneticilik görevi olup olmamasına göre farklılaşma düzeyleri sırasıyla tek yönlü varyans analizi ve ilişkisiz örneklem için t-testi ile incelenmiştir. Bunun yanında denetmenlerin yaşları ve İstanbul'da görev yaptıkları süreyle iş yerinde yalnızlık durumları arasındaki ilişkinin anlamlılığı ve yönü basit doğrusal korelasyon tekniklerinden pearson korelasyon tekniği ile test edilmiştir. Verilerin dağılımlarının normalliği Kolmogrov Smirnov testi ile sınanmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Bulgular ve Sonuçlar

Araştırmada kullanılan İş Yerinde Yalnızlık Ölçeğinin (İYYÖ) tamamına ait betimsel veriler tablo-1'de sunulmuştur.

Tablo I

Ölçeğin Tamamına Ait Betimsel Değerler

Ölçek	N	En Düşük Değer	En Yüksek Değer	\bar{X}	SS
İş Yerinde Yalnızlık Ölçeği	123	16	60	29,024	8,983

Tablo-1'de sunulan betimsel verilere göre araştırmaya katılan il eğitim denetmenlerinin tamamının İYYÖ'den aldıkları en düşük puan 16 ve en yüksek puan 60'tır. Ölçekten alınan puanların aritmetik ortalaması 29,024 ve standart sapması 8,983'tür.

Denetmenlerin Kariyer Evrelerine Göre İş Yerinde Yalnızlık Durumları

Çalışmaya katılan il eğitim denetmenlerinin kariyer evrelerine göre iş yerinde yalnızlıklarının farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) yapılmıştır. Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi ilişkin veriler tablo-2 ve tablo-3'te sunulmuştur.

Tablo II

Kariyer Evrelerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Betimsel İstatistikler

Puan	Grup	N	\bar{X}	SS
İş Yerinde Yalnızlık	Kariyere Giriş (1)	34	30,41	8,835
	Durulma (2)	22	25,82	9,912
	Deneycilik (3)	22	29,46	9,713
	Uzmanlık (4)	19	33,05	8,784
	Sakinlik (5)	26	26,62	6,573

Tablo III*Kariyer Evrelerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları*

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	754,863	4	188,716			
Gruplar İçi	9090,064	118	77,034	2,450	0,05	4-2 4-5
Toplam	754,863	122				

İl eğitim denetmenlerinin kariyer evrelerine göre iş yerinde yalnızlıkları arasında fark olup olmadığının belirlenmesi için, il eğitim denetmenlerinin buldukları kariyer evrelerine göre oluşturulan grupların ortalamaları ilişkisiz örneklem için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) ile karşılaştırılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, kariyere giriş evresindeki denetmenlerin ortalaması ($\bar{X}=30,41$), durulma evresindeki denetmenlerin ortalaması ($\bar{X}=25,82$), deneycilik evresindeki denetmenlerin ortalaması ($\bar{X}=29,46$), uzmanlık evresindeki denetmenlerin ortalaması ($\bar{X}=33,05$) ve sakinlik evresindeki denetmenlerin ortalamasının ($\bar{X}=26,62$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{(4-118)}=2,45$, $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için yapılan LSD çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anlamlı farklılığın durulma ve uzmanlık evresindeki denetmenler ve uzmanlık ve sakinlik evresindeki denetmenlerin puanları arasında olduğu bulunmuştur.

Denetmenlerin Yönetici Olma Durumlarına Göre İş Yerinde Yalnızlık Durumları

Çalışmaya katılan il eğitim denetmenlerinin yöneticilik görevlerinin olmasına göre iş yerinde yalnızlıklarının farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi için ilişkisiz örneklem t-testi yapılmıştır. Yapılan ilişkisiz örneklem t-testine ilişkin veriler tablo-4'te verilmiştir.

Tablo IV*Yönetici Olma Durumlarına Göre İlişkisiz Örneklem t-testi Sonuçları*

Gruplar	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
Yönetici Olan	32	39,19	7,777	121	10,026	0,00
Yönetici Olmayan	91	25,45	6,239			

İl eğitim denetmenlerinin yönetici olma durumlarına göre iş yerinde yalnızlıkları arasında fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem için t-testi ile sınanmıştır. Yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonucunda yöneticilik görevi olan denetmenlerin ortalamaları ($\bar{X}=39,19$) ve yöneticilik görevi olmayan denetmenlerin ortalamaları ($\bar{X}=25,45$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t_{(121)}=10,026$, $p<0,01$).

Denetmenlerin Yaşlarıyla İş Yerinde Yalnızlık Durumları Arasındaki İlişki

İl eğitim denetmenlerinin yaşlarıyla iş yerinde yalnızlık durumları arasında bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesi için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi sonucunda, denetmenlerin yaşlarıyla iş yerinde yalnızlık durumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

Denetmenlerin İstanbul'da Görev Yapma Süreleriyle İş Yerinde Yalnızlık Durumları Arasındaki İlişki

İl eğitim denetmenlerinin İstanbul'da görev yapma süreleriyle iş yerinde yalnızlık durumları arasında bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesi için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi sonucunda, denetmenlerin İstanbul'da görev yapma süreleriyle iş yerinde yalnızlık durumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın bulguları, il eğitim denetmenlerinin iş yerinde yalnızlık durumlarının kariyer evrelerine göre ($p<0.05$) ve denetmenlerin yöneticilik görevlerinin olup olmamasına göre ($p<0.01$) anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir. Bunun yanında il eğitim denetmenlerinin iş yerinde yalnızlık durumlarının, denetmenlerin yaşları ve İstanbul'da görev yapma süreleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bölümde bu bulgular doğrultusunda araştırmanın problemleri, ilgili alan yazın çerçevesinde tartışılmıştır.

İl eğitim denetmenlerinin iş yerinde yalnızlık ölçeğine ait verileri, il eğitim denetmenlerinin kariyer evrelerine göre iş yerinde yalnızlıklarının, uzmanlık evresi (16-20 yıl) ve durulma evresi (6-10 yıl) arasında ve yine uzmanlık evresi ve sakinlik evresi (21 yıl ve üstü) arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Buna göre uzmanlık (16-20 yıl) evresindeki il eğitim denetmenlerinin, hem durulma hem de sakinlik evresinde yer alan il eğitim denetmenlerine göre kendilerini iş yerinde anlamlı düzeyde yalnız hissettikleri sonucuna varılabilir. Daha önce il eğitim denetmenlerinin yalnızlık durumlarını inceleyen çalışmalara ulaşılamadığı için araştırmanın bu bulgusuna aksi yönde sonuçlar sunan herhangi bir çalışmaya da ulaşılamamıştır. Ancak araştırmanın bulgularına paralel olarak Mercan vd. (2012) yalnızlık ile çalışma süresi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Bakioğlu ve Uygur (2006), uzmanlık evresindeki denetmenlerin, kendilerini diğer denetmenlere göre daha yetkin gördükleri, meslekleriyle ilgili sorunları çözmüş olduklarına inandıkları, kendilerini öğrenmeye ve öğrendiklerini uygulamaya açık hissettikleri, denetledikleri personelle iyi iletişim kurdukları ve onları kolayca etkileyebildiklerini düşündükleri, mesleki sorumlulukları nedeniyle model olmaya önem verdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca uzmanlık evresindeki denetmenlerin meslekte uzun yıllar tanınma ihtiyaçları karşılanmış, yaş ve kıdem üstünlükleri de iş arkadaşları ve iletişimde bulunduğu diğer personel için kendilerine olumlu avantajlar sağlamaktadır (Bakioğlu ve Uygur, 2006). Bu sonuçlar, uzmanlık evresindeki denetmenlerin mesleki yetkinlik ve olgunluğun zirvesinde hissettikleri dolayısıyla kendilerini iş arkadaşlarından farklı bir konuma yerleştirdikleri, ihtiyaçlarının diğer evrelerdeki denetmenlere göre farklılaştığı ve bunun sonucunda önceki evrelere göre iş yerinde kendilerini daha yalnız hissettikleri ile açıklanabilir.

İl eğitim denetmenlerinin, yalnızlık ölçeğine ait verileri, yöneticilik görevi olan denetmenlerin, yöneticilik görevi olmayan denetmenlere göre iş yerinde kendilerini anlamlı düzeyde daha yalnız hissettikleri sonucunu sunmaktadır. Bu sonuç, Izgar (2009)'ın okul yöneticilerinin yalnızlık durumlarını incelediği çalışmasının sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Yönetim görevi üstlenmek bireyin sosyal ilişkilerindeki sınırlılığı beraberinde getirdiği doğal bir süreci de ifade etmektedir. Ayrıca Şişman ve Turan'ın (2004) da belirttiği gibi, Türk kültürü toplumcu kültürler kategorisinde yer aldığından, birey merkezli toplumlarda gözlenen düzeyde bir sosyal-duygusal yalnızlık olmadığı sonucuna varılabilir. Toplumcu kültürler, grubu ve ortaklaşa davranışı öne çıkaran kültürlerdir. Bu kültürlerde ilişkiler yönünden daha çok birincil ilişkilerin ön planda olduğu söylenebilir. Türk eğitim sistemi içinde öğretmen ve yöneticilerin sosyalleşme süreçleri de diğer kültürlerle karşılaştırıldığında bazı farklılıklar gösterebilir. Her ne kadar kültürün etkisi göz ardı edilemeyecek kadar etkili olsa da yönetici olma sorumluluğu ve bu sorumluluğun bireye getirdiği yeni rol ve davranış örüntüleri bireyin daha önce üyesi olduğu gruptan uzaklaşması ya da grubun diğer üyeleri tarafından izole edilmesi durumuyla sonuçlanabilmektedir. Bu nedenle il eğitim denetmenlerinin yöneticilik görevi üstlenmelerinin, diğer denetmenlerle bekledikleri ya da önceden deneyim ettikleri düzeyde sosyal ilişki kurmalarını engelleyerek yalnız hissetmelerine neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Denetmenlerin, iş yerinde yalnızlık ölçeğine ait veriler yaş değişkenine göre incelendiğinde, denetmenlerin yaşlarıyla işyerinde yalnızlık durumları arasında herhangi bir ilişki olmadığı söylenebilir. Araştırmanın bu sonucu Mercan vd. (2012)'nin iş yeri yalnızlığı ve sosyal fobi arasındaki ilişkiyi

inceledikleri çalışmalarında yalnızlığın yaş değişkenine göre farklılaştığı sonucuyla çelişmektedir. Ayrıca Khorshid vd. (2004) ve Dereli vd. (2010) araştırmalarında yaşın yalnızlık üzerinde etkili olduğu sonucuna varmışlardır. Bu çalışmaların yanı sıra bu araştırmanın sonuçlarına paralel olarak iş yerinde yalnızlık durumunun yaş değişkeni ile herhangi bir ilişkisinin olmadığı yönünde sonuçlar sunan çalışmalar da vardır. Tel ve Sabuncuoğlu (2006), yaşın yalnızlık üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığını, Yüksel, Özcan ve Kahraman (2013) ise yaş değişkeninin yalnızlık üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirlemişlerdir. Yaş ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi inceleyen ilgili alan yazın, yalnızlığın ergenlik döneminde ve özellikle yaşlılık döneminde yaşamın diğer dönemlerine göre anlamlı düzeyde arttığını belirtmektedir (Austin, 1989; Berg, 1981; Dugan ve Kivett, 1994; Rodgers, 1989; Sears, 1991). Yaş dönemlerine göre yalnızlığın genç yetişkinlik (28-30 yaş) ile orta yetişkinlik (45-55 yaş) arasında bireylerin duygu dünyasında önemli bir farklılık yaratması beklenmemektedir. Yalnızlık ergenlik ve yaşlılık dönemlerinin aşılması gereken krizleri arasında kabul edilmektedir (Onur, 2011). Bu çalışmada yer alan il eğitim denetmenlerinin yaşlarına göre iş yerinde yalnızlık durumlarında anlamlı düzeyde bir değişim gözlenmemesi, denetmenlerin ne ergenlik döneminde ne de yaşlılık dönemindeki bireylerden oluşuyor olmasıyla açıklanabilir.

Son olarak il eğitim denetmenlerinin iş yerinde yalnızlık ölçeğine ait verileri, İstanbul'da görev yapma sürelerine göre incelendiğinde denetmenlerin İstanbul'da görev yapma süreleriyle yalnızlıkları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır. Araştırmanın bu verisini destekleyecek ya da bu sonucun aksi bir bulgunun sunulduğu herhangi bir çalışma bulunamamıştır. Bu sonuca göre denetmenlerin görev yerlerindeki görev sürelerinin yalnızlık durumlarına herhangi bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Bu durum aynı zamanda il eğitim denetmenleri başkanlıklarının her ilde benzer bir yapıda örgütlenmesi, bu sayede farklı illerde görevine yeni başlayan il eğitim denetmenlerinin anlamlı düzeyde fark yaratacak bir yalnızlık durumu yaşamadıkları şeklinde de yorumlanabilir.

Araştırmanın ulaşılan sonuçları ve ilgili alan yazın çerçevesinde yapılan değerlendirmeler sonucunda aşağıdaki öneriler getirilebilir;

1. İl eğitim denetmenlerinin farklı kariyer evrelerinde yaşadıkları yalnızlık durumunun nedenleri ve sonuçlarını derinlemesine analiz edilmesine imkan verecek niteliksel çalışmalar yapılmalıdır.
2. İl eğitim denetmenlerinin yalnızlık durumlarının farklılaşmasında önemli bir değişken olan yöneticilik görevine sahip olmanın bireyi neden yalnızlaştırdığına ilişkin araştırmacılara derinlemesine analiz etme imkanı sunacak niteliksel çalışmalar yapılmalıdır.
3. İl eğitim denetmenlerinin yalnızlıklarının farklı değişkenlere göre de incelenmesi için çalışmalar yapılarak yalnızlığın tüm boyutlarıyla açıklanması sağlanmalıdır.
4. İl eğitim denetmenlerinin yalnızlıklarının uzmanlık evresinde diğer evrelere göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna göre, bu evredeki denetmenlerin ihtiyaçlarının analiz edilmeli ve bu ihtiyaçların karşılanması için gerekli uygulamalar yapılmalıdır.
5. İl eğitim denetmenlerinin yalnızlıklarını farklılaştırdığı belirlenen yönetici olma durumuna göre, yöneticilik görevi olan denetmenlerin yalnızlıkla baş etmelerine imkan verecek hizmet içi eğitim faaliyetleri planlanmalıdır.

Kaynaklar

- Acorn, S. ve Bampton E., (1992). Patients' loneliness: A challenge for rehabilitation nurses. *Rehabilitation Nursing*, 17(1), 22-25.
- Bakioğlu, A. ve Uygur, (2006). Müfettişlerin kariyer evreleri. *M. Ü. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23, 19-50.
- Baum, S.K., (1982). Loneliness on elderly persons: a preliminary study. *Psychological Reports*, 50, 1317-1318.
- Berg, S., Mellstrom D., Persson G., Svanborg, A. (1981). Loneliness on the Swedish aged. *Journal Of Gerontology*, 36 (3), 342-349.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and loss. London, Hogarth Press.
- Caar, M. ve Schellenbach C. (1993). Reflective monitoring on lonely adolescents. *Adolescence*, 28 (1), 737-745.
- Creecy, R.F., Berg W. E., Wright Jr R., (1985). Loneliness among the elderly: A causal approach. *Journal Of Gerontology*, 40 (4), 487-493.
- Dereli, F., Koca, B., Demircan, S., ve Tor, N. (2010). Bir huzurevinde kalan yaşlıların yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Yeni Tıp Dergisi*, 27, 93-97.
- Doğan, T., Çetin, B. ve Sungur, M. Z. (2009). İş Yaşamında Yalnızlık Ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10, 271-277.
- Dugan, E. ve Kivett V.R., (1994). The importance of emotional and social isolation to loneliness among very old rural adults. *The Gerontologist*, 34 (3), 340-346.
- Ernst, J. ve Cacioppo, J. (1998). Lonely hearts: Psychological perspectives on loneliness. *Applied & Preventative Psychology*, 8, 1-22.
- Fromm-Reichmann, F. (1959). Loneliness. *Psychiatry*, 22, 1-15.
- Green, V. ve Wildermuth, N. (1993). Self-focus, other-focus, and interpersonal needs as correlates of loneliness. *Psychological Reports*, 73, 843-850.
- Gumbert, D. E., ve Boyd, D. P. (1984). The loneliness of the small business owner. *Harvard Business Review*, 62(6), 33-38.
- Holmen, K., Kjerstin E., Andersson L., ve Winblad B., (1992). Loneliness among elderly people living in stockholm: a population study. *Journal of Advanced Nursing*, 17, 43-51.
- Izgar, H. (2009). An investigation of depression and loneliness among school principles. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9 (1), 247-258.
- Jones, W. (1981). Loneliness and social contact. *Journal of Social Psychology*, 113, 295-296.
- Khorshid L., Eşer İ., Zaybak A., Yapucu Ü., Arslan G., ve Çınar Ş. (2004). Huzurevinde kalan yaşlıların yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Türk Geriatri Dergisi*, 7, 45-50.
- Lynch, J.J., (1977). *The broken heart: The medical consequences of loneliness*. Basic Books: New York.
- Marangoni, C. ve Ickes, W. (1989) Loneliness: A theoretical review with implications for measurement. *Journal of Social & Personal Relationships*, 6(1), 93-128.
- Mercan, N., Oyur, E., Alatur, B., Gül, S. ve Bengül S. (2012). İş yeri yalnızlığı ve sosyal fobi arasındaki ilişkiye yönelik bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 213-226.
- Moustakas, C. (1961). *Loneliness*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Onur, B. (2011). *Gelişim psikolojisi*. İmge Kitabevi. Ankara
- Özkürkçügil, A. (1998). Cezaevinde yalnızlık ve yalnızlığın depresyonla ilişkisi. *Kriz Dergisi*, 6 (1), 21-31.

- Peplau, L. ve Perlman, D. (1982). *Perspectives on loneliness*. In L. Peplau & D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A source book of current theory, research and therapy*. New York: John Wiley & Sons.
- Rogers, C. (1961). *On encounter groups*. New York: Harper and Row.
- Rokach, A., (1988). The experience of loneliness: a tri-level model. *The Journal of Psychology*, 122 (6), 531-544.
- Sears, D.O., Peplau L.A., Taylor S.E., (1991). *Social psychology*, Prentice Hall: London.
- Sermat, V. (1980). *Some situational and personality correlates of loneliness*. In J. Hartog, J. Audy, & Y. Cohen (Eds.), *The anatomy of loneliness* (ss. 305-318). New York: International Universities Press.
- Şişman, M ve Turan, S. (2004). Bazı örgütsel değişkenler açısından çalışanların iş doyumu ve sosyal – duygusal yalnızlık düzeyleri. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (1), 117-128.
- Tel, H., ve Sabancıoğulları, S. (2006). Evde ve kurumda yaşayan 60 yaş ve üzeri bireylerin günlük yaşam aktivitelerini sürdürme ve yalnızlık yaşama durumu. *Turkish Journal of Geriatrics*. 9, 34-40.
- Tutgun, A., Deniz, L. ve Moon, M. (2011). A comparative study of problematic internet use and loneliness among Turkish and Korean prospective teachers. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10 (4), 14-31.
- Yaşar, M. R. (2007). Yalnızlık. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 237-260.
- Yılmaz, E. ve Aslan, H. (2013). Öğretmenlerin iş yerindeki yalnızlıkları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3 (3), 59-69.
- Yüksel, M. Y., Özcan, Z. ve Kahraman, A. (2013). Orta yaş öğretmenlerinin yalnızlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2 (4), 277-285.
- Weiss, R. (1973). *Loneliness: The experience of emotional and social isolation*. Cambridge, MA: The MIT Press.
- Wright, S. L. (2005). *Loneliness in the workplace*. Yayınlanmamış doktora tezi, University of Canterbury, Amerika Birleşik Devletleri.
- Wright, S. L., Burt, C. D. B. ve Strongman, K. T. (2006). Loneliness in the workplace: Construct definition and scale development. *New Zealand Journal of Psychology*, 35 (2), 59-68.
- Zilboorg, C. (1938). Loneliness. *Atlantic Monthly*, 161, 45-54.